

נר לשולחן שבת

פרשת מטות

גליון 798 תשפ"ב

"ואנחנו נחליץ חשים"
נבקש מאד לתרום
להוצאות הדפסת העלון

פרשת מטות פרשת הנדרים

חומר ענין נדרים - טוב אשר לא תידור

"איש כי ידור נדר ... לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה". (בג)

את המעשה הנורא הבא מספר ידידי הג'ר י' י': "היה זה לפני עשרים וחמש שנה, התעוררתי באופן פתאומי משנתי בשעה שש, בבוקר חורפי. משום מה קפצתי מהמיטה, פתחתי את דלת חדר השינה ודלת חדר הילדים, לתדהמתי, ראיתי את מיטת התינוק צמודה לתנור החימום, החדר היה אפוף עשן והתינוקת צורחת. לאחר משך זמן שהיא נשמה אויר נקי, היא נרגעה.

נס גדול!!! אותה תינוקת אהבה להתנדנד על ידיה ורגליה, בתנועה של קדימה-אחורה. כך המיטה עם הגלגלים התקדמה לאט לאט לכיוון התנור, עד שנצמדה אליו ונדלקה. שום ריח לא הגיע אלי, פשוט משמים העירו אותי - מיטת העץ נשארה עם זכרון של דופן שחורה בבינתו.

מקרה זה ארע אחרי שאשתי חוותה מפגש מפחיד עם ברק שפגע קרוב אליה.

למחרת השריפה הלכתי לשאול את מורנו, הרב הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל, מה אני אמור לעשות אחרי שני מקרים שכאלה עם אש.

רבינו אמר לי: "אולי (מקורביו יודעים שכשהרב אמר "אולי" זה קרוב לוודאי שכך היה או כך יהיה - כשהוא בירך על העתיד) קיבלת על עצמך ללמוד משניות לעילוי נשמת משהו ולא קיימת את הנדר? הרי בעוון נדרים ... ולא סיים את המימרא... הוא צדק! קיבלתי על עצמי ללמוד מסכת קינים "לעילוי נשמת" ולא קיימתי את הנדר.

"אז מה עושים?" שאלתי. תשובת הרב היתה: "תלמד את כל הש"ס משניות לעילוי נשמתו. נראה לי שתוך שלש שנים אפשר לסיים ש"ס משניות".

נדרים בגימטריא רוצח, שהנדר חשוב כרוצח אם אינו משלם, שהרי בעוון נדרים הבנים מתים. (בעל הטורים לג)

"ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה".

מעשה עצום

רבי אברהם זכריש נאלץ להתגייס לצבא הרוסי. כיון שהוא היה מאד מוצלח ובעל כשרונות רבים הציעו לו מפקדיו להתגייס ליחידה מובחרת.

בא אל ה"חפץ חיים" והציג לפניו את הדילמה שהיתה לו: אם הוא ימשיך לשרת בצבא הרגיל, יהיו לו בעיות גדולות של

שמירת שבת וכשרות. אכן, אם הוא יתנדב ליחידה מובחרת, כיון שיש שם התחשבות בחיילים, יוכל לשמור על שבת וכשרות. אבל מאידך גיסא, עלול שלא להשאר בחיים, כיון שהם יוצאים בכל עת לפעולות מסוכנות, להלחם באויב.

ה"חפץ חיים" חשב ואחרי זמן מה אמר לו: "לך ליחידה המובחרת ותחזור לשלום!"

הברכה התקיימה. כאות הכרת הטוב קרא לבנו 'ישראל מאיר' על שם ה"חפץ חיים".

(נר לשולחן שבת" מידידי הג'ר נין ה"חפץ חיים")

שנת תשמ"ב. מעשה בבחור ירושלמי, נהג מונית במקצועו, שהתחתן ביום חמישי, שלושה ימים לאחר מכן, ביום ראשון פרצה מלחמת "שלום הגליל". הוא קיבל צו גיוס לעלות צפונה. הלך למחנה הצבאי "שנלר", לבקש שיפטרוהו מלהתגייס, מכיון שהינו חתן טרי. לא הסכימו, זו מלחמה, כולם צריכים להתגייס. ביקש להבדק אצל רופא. אמר לרופא: "ראה את הגב שלי..." הרופא שהבין שהוא מתחכם, קבע שהוא בריא וכשיר להלחם. כיון שכך הלך לבנק להוציא כסף, שיהיה לו ולאשתו, מי יודע מה ילד יום. לאחר זמן נכנסה אישה עם שני ילדים קטנים. התור בדלפק היה ארוך - החליט להתחשב בה, פנה אליה והציע שהיא תיקח את המקום שלו בתור, הוא יכול להמתין עוד קצת. ביציאה מהבנק נצנצה בו מחשבה. אחזור לשנלר, זה הרי כאן קרוב, אתחנן לרופא, אולי יקרה נס.

כשהגיע, אמרו לו במזכירות שהרופא הלך, ועכשיו נמצאת רופאה אחרת. נכנס, היתה זו האישה מהתור לבנק... סיפר לה דברים כהווייתם, שהוא חתן. נתנה לו פטור לשבועיים. המעשה גרם לו לפתוח בתהליך תשובה. כיום הוא ומשפחתו שומרי תורה ומצוות.

(נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג א"ב)

סיפר ידידי מופת שהיה לאביו אצל ה"אהבת ישראל" מוויז'ניץ: "אבי סיפר - נסענו אני ואבי לרבי ה"אהבת ישראל" לבקש ברכה על שחרורי מהצבא הרומני. להפתעתנו הרבי אמר: "אני לא יכול בפעם אחת..."

לא הבנו פשר דבריו. הלכתי ללשכת הגיוס. שם קיבלתי כתב שחרור לשנה, עתה התחלנו להבין למה הרבי התכוון. לשנה הבאה, לפני מועד הגיוס לצבא, נסעתי שוב לרבי. נסעתי בלילה, כי ברומניה הכרטיסים ברכבת היו זולים בשעות האלה. ציבור רב המתין להכנס לרבי. בשלב מסוים הקהל פרץ את הדלתות ונכנס לבית. אך הרבי אמר שאינו יכול לקבל קהל.

והסביר את טעמו: הנה יודע אני כי לרך הנימול יקראו על שם אביו מרן הגאון רבי חיים מבריסק. אמנם לומר את השם 'חיים' לבדו אין בזה איסור עבורו, שכן שם רגיל הוא, אולם אם יכבדוהו בברכות יצטרך לומר: "חיים בן יוסף דב הלוי, זה הקטן גדול יהיה" - וזה כבר בגדר 'שם פלאי' שאסור לו לאומרו, על כן אינו רוצה לומר את הברכות.

(עובדות והנהגות לבית בריסק ח"א)

שם פלאי פירושו שם שאינו שיגרתו.

בהגדרת 'שם פלאי' יש לכאורה סתירה ברמב"ם אותה שאל הפר"ח: בהלכות תלמוד תורה (ה' ה') כתב: "והוא שיהיה השם פלאי שכל השומע ידע שהוא פלוני". משמע שאם יש עוד שנים בעיר בשם הזה, אינו פלאי. ואילו בהלכות ממרים (י' ה"ג) כתב: "שם שאין הכל דשים בו". משמע אף שמקצתן דשים בו הוי שם פלאי. נושאי כליו של הרמב"ם האריכו ליישב עיי"ש.

ההגדרה כיום מהו שם פלאי אינה ברורה, כיון שבארצנו הקדושה יש עירוב של עדות וחוגים בהם נפוצים שמות מסויימים, ולא ברור האם השם תלוי בכל עדה, לדוגמא, חסידים, ספרדים, ליטאים, סרוגים, או אפילו בכל חוג וחוג לבדו, או שהשם תלוי בעיר, בשכונה או במושב בו נמצאים. בפוסקים מצינו דוגמאות לשמות פלאיים כנפתלי, נחום, נח, מכיר, אלישע, אך כמובן ששמות משתנים, כל דור ושמותיו.

שאלות שנמצאו בפוסקים בהלכה זו:

מה יעשה יהודי הגר בישוב 'עלי' ושם אביו אף הוא עלי, האם מותר לו לומר היכן גר?

שאלה כגון זו נשאל ה"בן איש חי", באישה ששמה 'מזל טוב', האם בניה יכולים לברכה בברכת מזל טוב לכבוד הלידה? והשיב להיתר, כיון שהוא אומר 'מזל טוב' לברכה ותפילה כמנהג העולם, ואין כוונתו לקוראה בשמה.

ראיה לדברים: רב הונא קרא לרב בשמו אבא. הקשו תוס', הרי רב הונא היה תלמידו, ואין הוא קוראו בשמו? ותירצו, ש'אבא' הוא לשון חשיבות וכבוד. (ש"ת "תורה לשמה" רס"ד, יומא פ"ז, חולין ל"ח).

לפי סברה זו מותר לבן תושב הישוב עלי לומר היכן הוא גר. לפי זה גם פתרנו מה דינם של בן ששם אמו 'לביאה', המבקר בגן החיות ורואה שם לביאה... או בת הרואה חולדה ושם אמה 'חולדה', איך תקרא לעזרה?... וכן אם שם אביו 'אדם' יכול לומר את שם הישוב אדם... ועוד ועוד.

בן ששם אביו 'אבא' נהגו להקל, ומותר לילדים לקרוא לו אבא. "בן איש חי" התייר, החיד"א מסתפק, ו"שדי חמד" (מע"כ) החמיר.

נחלקו האחרונים בהבנת דברי הרמב"ם והשו"ע בשם פלאי אם האיסור הוא רק בפניו:

להלכה: בני ספרד מחמירים בזה, וכן הורה הגאון רבי בן ציון אבא שאול. ובני אשכנז מקילים בזה על פי פסק ה'חיי אדם', וכן הורה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב.

והורו שניהם שכל האיסור הוא רק בחיי אביו, אך כשאינו בחיים מותר, ואדרבה, נהגו לכבוד הנפטר לקרוא לבן הנולד על שם זקנו.

(כבוד הורים, "אוצר כיבוד אב ואם")

נסיים ברעיון להורים שמתחבטים בקריאת שם לבנם הנולד במז'ט...

חידה: מי יקום ראשון בתחיית המתים?

נשאל מרן שר התורה, איך יהיה הסדר של תחיית המתים. והשיב, כמדומה שכתוב במב"ט בשם מקובלים שתחיית המתים תהיה על פי סדר א' ב'!

(בנתיבות ההלכה" כרך מ"ד)

לפי זה עולה שכל אותם שנקראו 'אבא' הם אלו שיקומו ראשונים בתחיית המתים! אבא הינו השם הראשון בסדר השמות בא' ב'.

(נ"ר לשולחן שבת")

נזכה לך במהרה בימינו!

היו שם שלושת בניו של הרבי. לימים נודעו לתהילה בצדקתם ותורתם, ה"דמשק אליעזר", ה"אמרי חיים" והרבי מוישווא. ה"דמשק אליעזר" פנה אלי ושאל: "מה אני יכול לעזור לך מיין טיירע קינד - בני היקר". אמרתי שאני צריך ברכה ומה אעשה, תוקף הכרטיס שלי רק ללילה, עוד מעט הוא פג ואני חייב שהרבי יברך אותי. הוא תפס בידי והעביר אותי מאחורי הגב של אחיו... כך התחבאתי מאחורי גבם של שלושת האחים.

אחרי שהאנשים שפרצו פנימה הוצאו על ידי הגבאים ניגשתי לרבי. ה"אהבת ישראל" הביט בי ואמר: "אוו, עכשיו אני יכול לברך!" נסעתי הביתה בלב שמה, ואכן שחררו אותי משירות צבאי על סעיף בריאותי אחד, משהו ברגליים..." (נ"ר לשולחן שבת")

"על דבר פעור". (לי"א ט"ז)

בעל פעור היום!

כתב הרמב"ם: ובאמת שהיה לישמעאלים מקודם באותם המקומות בהם הם עובדים היום שלשה מיני עבודה זרה: פעור, מרקוליס וכמוש. 'פעור' עבודתו שיפעור עצמו לפניו... 'מרקוליס' עבודתו ברגימת האבנים. ו'כמוש' עבודתו בפריעת הראש, ושלא ילבש בגד תפור.

ודברים אלו ידועים אצלם קודם שתעמוד דת הישמעאלים. אבל היום נכרתה עבודה זרה מהם ומאמינים ביחוד הקב"ה.

לכן הם מפרשים את פעולותיהם ואומרים מה שעושים היום בבעל פעור הוא שנפרע ראשו ושלא נלבש בגד תפור, הוא כדי שנכנע לפני הבורא, ולזכור היאך יעמוד אדם מקברו.

וזה שמשליכים אבנים באותו מקום, לפני השטן אנו משליכים, כדי לערבבו, לבלבלו... ואחרים מפיקיהם נותנים בו טעם אחר...

(תשובות הרמב"ם ק"ט)

"שהיה בלעם עמהם והפריח שרי מדין בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם, הראה להם פנחס את הציץ שהשם חקוק בו, והם נופלים, לכן נאמר בהם "ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם". (רש"י"א"ח ומדרשים)

כל האומר תשעים פעמים 'אמן' בכל יום אין המכשפות יכולות להזיק לו!

מעשה נורא - חברותיה של יולדת אחת קינאו בה ושלחו לאישה המזיקה לילדים. באה לקחתו כשאמו ישנה. והשיבה שאינה יכולה, כי אמו ענתה תשעים פעמים אמן. והתעוררה האם ושמעה זאת.

(מ"דבר קדמות" מערכת א' ל"ג קונטרס ישן בשם ר"י החסיד)

"ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו". (ל"ב מ"ב) כתב רש"י: "לה אינו מפיק הא. וראיתי ביסודו של ר' משה הדרשן לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה..."

ביאר ה"שפתי חכמים" באופן נפלא: "ובאמת לא נשתנה שם העיר שקרא מהשם נבח, וזה דכתיב לה רפה יש לומר ש'נבח' ואחרים קראו את העיר בשם נבח, אבל בניו לא קראו לה נבח כדברי הרמב"ם והשו"ע האומרים 'היה שם אביו כשם אחרים ישנה את שמם'.

פירוש דבריו: בני נבח לא יכלו לקרא לעיר בשם נבח אפילו שכוונתם לשם העיר ולא לשם אביהם, כיון שהדין הוא ששם פלאי אסור לבן לקרוא גם לאדם אחר, כדברי השו"ע "איזו מורא... ולא יקראנו בשמו לא בחייו ולא במותו אלא אומר אבא מארי. היה שם אביו כשם אחרים משנה שמו אם הוא שם שהוא פלאי שאין הכל רגילים לקרות בו, אבל שם שרגילים בו מותר לקרות אחרים שלא בפניו".

(יו"ד ר"מ ב')

בשעה שעשה הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק בן מרן הגרי"ז ברית מילה לבנו הג"ר חיים, דיברו קודם הברית אודות הכיבודים, אמר הגרי"ז לבנו שלא יכבד אותו בברכות...